

LEIPZIGER SYNAGOGALCHOR

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
REKTOR UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
KRAKOWSKI CHÓR AKADEMICKI UJ

K O N C E R T

w ramach Dni Lipska w Krakowie
oraz Inauguracji Roku Akademickiego w Uniwersytecie Jagiellońskim

1.10.2005, sobota, Aula Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Gołębia 24, godz. 18.30

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

patronat:

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
PROF. JACEK MAJCHROWSKI

REKTOR UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
PROF. KAROL MUSIOŁ

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI

LEIPZIGER SYNAGOGALCHOR

KS Helmut Klotz dyrygent, tenor

Ji-Yeon Jeong sopran

KS Jürgen Kurth baryton

Iva Dolizalek organy i fortepian

organizacja koncertu – Wiesław Kudzia, KCHA UJ

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

Muzyka Synagogalna

Al naharauß bowel

(David Nowakowski)

Psalm 137 – Pieśń Izraelitów pojmanych w niewolę w Babilonie: Tam siedzieliśmy i płakaliśmy na wspomnienie Syjonu.

Ma tauwu

(Louis Lewandowski)

Hołd oddawany pieśnią z psalmu podczas wejścia do synagogi. Jakże piękne są twoje namioty Jakubie, twoje mieszkania, Izraelu.

Haschkiwenu

(Samuel Alman)

Modlitwa wieczorna o bezpieczeństwo w nocy i ochronę od wszelkiego złego.

Adon olom

(Wilhelm Würfel)

Pan rządził światem, zanim pojawiło się wszelkie stworzenie. On był, on jest i będzie trwał w swojej chwale. Bóg jest ze mną, nie lękam się.

Ssissu w'ssimchu

(Hirsch Weintraub/W. Sander)

W porywie radości przyłączają się do obchodów święta Radości Tory (Simchat tora) znane biblijne postaci.

Kiddusch

(Kurt Weill)

Bądź pochwalony o Wieczny, nasz Boże, Królu świata, który stworzyłeś owoc krzewu winnego; który nas uświęciłeś poprzez swoje przykazania i wybrałeś, i dałeś nam współdziałal w święcie sabatu w miłości i swym upodobaniu jako pamiątce dzieła stworzenia. Ponieważ jest ono pierwszym dniem świętej uroczystości, wspomnieniem wyjścia z Egiptu, ponieważ nas wybrałeś i uświęciłeś przed wszystkimi narodami. Bądź pochwalony o Wieczny, który uświęciłeś sabat.

PiBchuli

(Arr. Werner Sander)

Z psalmu 118 – wyrażenie życzenia wejścia w bramy sprawiedliwości i podziękowania za boską pomoc: Oto jest dzień, który Pan uczynił, weselmy się i radujmy się w nim.

Naariz'cho

(Abraham Dunajewski)

Proklamacja świętości Wiecznego: święty, święty, święty jest Pan zastępów. Jego chwała roztacza się wszędzie, dokądkolwiek sięga ziemia. Modlitwa zawiera również żydowskie wyznanie wiary: Sch'ma jissroel – Posłuchaj Izraelu, Wieczny jest naszym Bogiem, Wieczny jest jedynym Bogiem.

Żydowskie pieśni

Die Nacht

(Joseph Dorfman)

Nikogo nie ma ze mną w nocy, jedynie noc jest ze mną, jedynie cisza kroczy ze mną ponuro i cicho. Idę dalej drogą, noc jest ciemna i głucha. Dokąd – pytam się rytmu moich kroków, one nie dają jednak odpowiedzi. Nikogo nie ma ze mną w nocy, jedynie noc jest ze mną, podążam dalej i dalej, dokąd, ciche drogi, dokąd?

Ghetto Varsha

(Joseph Dorfman)

Nie przeminie jedna noc i nie zacznie się nowy dzień, a ziemia stanie się krwawiącą kulą. Syn Izraela powstaje z martwych i unosi się niczym powiewająca flaga w dolinie umarłych, w Getcie Warszawskim! Nie zapomnijmy nigdy naszego bólu, naszej odwagi, niech żar rozpala nasze dusze! Wypiszcie sobie w sercach krwią trzy słowa: zemsta, zemsta, zemsta – w Warszawskim Getcie!

Erbaue Zion wieder !

(Hugo Zuckermann- słowa)

(Friedbert Groß - muzyka)

Odbuduj Syjon, wybuduj swemu narodowi nową twierdzę, wejrzyj na jego niedolę!
Ratuj nas, ciebie wychwalają nasze pieśni, Królu! Odbuduj Syjon!

Żydowski folklor

Oif'm Pripitschek

(arr. Werner Sander)

Pieśń ta, śpiewana w języku jidysz, należy do jednej z najbardziej znanych pieśni ludowych i jest typowa dla tego gatunku. Zaprowadza nas do izby w byłym polskim getcie, w której to izbie, przy ciepłym przypiecku (pripiczek) siedzą dzieci wokół nauczyciela, który uczy ich hebrajskiego alfabetu wyjaśniając zasady fonetyczne. Przypomina im o potrzebie wytężonej pracy, tak by w każdej chwili mogli skorzystać z mądrości Thoire (Tory), żydowskiej nauki, podającej zasady życia.

Margeritkelach

(arr. Friedbert Groß)

W lesie przy stawie spotyka się dziewczyna z młodym chłopakiem. Podobają się sobie i wkrótce spotykają się jej złociste loki z jego kruczoczarną czupryną.

A Geneiwe

(arr. Werner Sander)

Pieśń ludowa „Kradzież” prowadzi nas do ubogiego mieszkańca Rabbiego z getta, któremu trzy razy ukradziono jego rzeczy: koszule, świeczniki i kury. Wszystko było jednak w godnym pożalowania stanie. Koszule miały łaty bądź dziury, świecznikom brakowało nóżek lub ramion, a kurom brakowało głów tudzież skrzydeł.

A Semerl

(arr. Werner Sander)

Pogodna pieśń z getta, która z nutką goryczy opowiada o różnicy znaczeniowej potraw u bogatych i biednych. U tych pierwszych chleb jest wykwinnym

pieczywem, u drugich zeszlą skórką, mięso to drób, a u drugich albo płuca albo inne wnętrzności. Ryba u tych pierwszych to nadziewany szczupak, u drugich maczany w wodzie śledź. Jako podwieczorek ci pierwsi mają najlepsze smakołyki, ci drudzy „gehackte Zoreß” – czyli „siekane zmartwienia”!

Wie trinkt der Kejßer Tee?

(arr. Werner Sander)

Ta śpiewana w jidysz żartobliwa pieśń wyśmiewa z pełną humoru przesadą majestatyczny styl życia cesarza. Herbata jest mu podawana w taki sposób, że wierci się dziurę w głowie cukru, wlewa do niej gorącą wodę, a Jego Wysokość musi wylizać powstającą w ten sposób papkę. Gorące ziemniaki (bulbes) wystrzeliwuje kanonier przez ścianę z masła prosto do otwartych ust cesarza. W nocy zaś zanoszony zostaje do wypełnionego pierzem pomieszczenia, a trzech czerwonych żołnierzy pełni wartę i krzyczy głośno „sza”, by nikt nie zakłócał snu monarsze.

Lipski Chór Synagogalny (Leipziger Synagogalchor) założony został w 1962 roku przez Oberkantora Wenera Sandera . Od roku 1972 prowadzony jest przez Helmuta Klotza. Chór stawia sobie za zadanie utrzymanie i pielęgnację żydowskiego dziedzictwa kulturowego reprezentowanego przez muzykę synagogalną XIX i XX wieku jak również przez folklor żydowski i hebrajski. Chór zachowuje tradycję śpiewu antyfonalnego na przemian między chórem i przewodnikiem chóru, podczas którego Helmut Klotz w trakcie dyrygowania śpiewa partie solowe. Elementy folklorystyczne znajdują swoje odbicie w specjalnie skomponowanych utworach

koncertowych a capella z akompaniamentem organów lub fortepianu. Współpraca ze znanymi współczesnymi kompozytorami, jak np. Joseph Dorfmann, Bonia Shur lub Siegfried Thiele rozszerzyła repertuar chóru. Skomponowane specjalnie dla zespołu psalmy doczekały się prawykonania w Leipziger Gewandhaus, zaś uznawani soliści i słynne orkiestry regularnie i chętnie koncertują z lipskim chórem. W ciągu ostatnich dziesięcioleci – poprzez swą bogatą działalność artystyczną w kraju i zagranicą – chór osiągnął międzynarodową rangę, głównie poprzez wysoką wartość artystyczną i stanowi tym samym jedyny w swoim rodzaju zespół w Europie, który składa się wyłącznie ze śpiewaków nie mających pochodzenia żydowskiego. Lipski Chór Synagogałny koncertował w ostatnich latach m.in. w Leipziger Gewandhaus, w Berliner Schauspielhaus, w Filharmonii Berlińskiej i w Alte Oper we Frankfurcie nad Menem. Zagraniczne trasy koncertowe zawiodły chór jeszcze przed rokiem 1990 do Warszawy, Krakowa, Pragi, Paryża i Wrocławia, w roku 1993 do Izraela (Jerozolima, Hajfa, Tel-Aviv i Elat), w 1994 do Stanów Zjednoczonych (m.in. Nowy Jork, Waszyngton i Boston), w 1996 do Hiszpanii i Portugalii (m.in. Barcelona, Pampeluna, Coimbra, Porto i Lizbona), w 1998 do RPA (Kapsztad i Johannesburg), Belgii (Bruksela). Oprócz tego chór występował podczas międzynarodowych festiwali kultury i muzyki żydowskiej – w 1993 w Odessie i w Leverkusen oraz w 1995 w Monachium. Kolejnym osiągnięciem artystycznym była współpraca przy międzynarodowym wystawieniu opery Kurta Weilla „Der Weg der Verheißung” w latach 1999/2000 – z występami w Chemnitz i Nowym Jorku. Nagrane przez wytwórnię ETERNA cztery płyty analogowe, zaś przez MDR dwie płyty kompaktowe oraz płyta „Jüdische Gesänge” (Pieśni żydowskie) – BERLIN CLASSICS oferują bogaty przegląd repertuaru i w pełni oddają profesjonalizm chóru. Od roku 1991 Lipski Chór Synagogałny jest prawnie zarejestrowanym stowarzyszeniem i wspierany jest przez miasto Lipsk oraz kraj Saksonii. Odznaczony został Złotą Gwiazdą Przyjaźni Między Narodami (Stern der Völkerfreundschaft in Gold), jest również laureatem nagrody miasta Lipska za osiągnięcia artystyczne. Tradycją chóru stała się coroczna współpraca w sprawie artystycznej nabożeństwa w lipskim Thomaskirche (kościół św. Tomasza) upamiętniającego

pogrom w nocy 9 listopada 1938. Tradycja ta w sposób szczególny wyraża humanistyczne przesłanie: zachować od zapomnienia, by położyć kres pojawiającym się ponownie tendencjom nietolerancji i przemocy wobec ludzi innej narodowości i innych poglądów.

Helmut Klotz, utalentowany wiolonczelista Państwowej Orkiestry Saksońskiej (Sächsische Staatskapelle), rozpoczął karierę śpiewaczą w 1961 roku w Lipsku i podczas swojej prawie 40-letniej działalności artystycznej dochował wierności Operze Lipskiej. Jako tenor liryczny śpiewał m.in. następujące partie: Belmonte i Pedrillo („Urowadzenie z Seraju”), Don Basilo („Wesele Figara”), Almaviva („Cyrulik sewilski”), Fenton („Wesołe kumoszki z Windsoru”), Raoul („Hugenoci”), David („Śpiewacy norymberscy”), Wacek („Sprzedana narzeczona”), Sternik („Holender tułacz”), Lis („Chytry lis”), Stary („Peer Gynt”), Truffaldino („Miłość do trzech pomarańczy”) i Kapitan („Wozzeck”). Do jego bogatego repertuaru zalicza się więcej niż 100 partii w ponad 2700 wykonaniach.

W 1985 roku otrzymał tytuł Kammersänger (KS).

Do jego dorobku doliczyć należy jeszcze gościnne występy w wiodących teatrach operowych Europy i innych kontynentów, jak również szeroką działalność jako śpiewaka koncertowego m.in. jako ewangelista w Pasjach Bachowskich w licznych wykonaniach z chórami Thomanerchor i Kreuzchor. Od 1972 roku jest kierownikiem artystycznym i solistą Lipskiego Chóru Synagogałnego.

koncert wspomogli:

GMINA MIEJSKA KRAKÓW

FUNDACJA WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ

UNIwersytet Jagielloński

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU

FUNDACJA JUDAICA – CENTRUM KULTURY ŻYDOWSKIEJ

GOETHE-INSTITUT

proj. graf. plakatu i okładki, oraz dtp: Łukasz Lach
lach@edix.pl

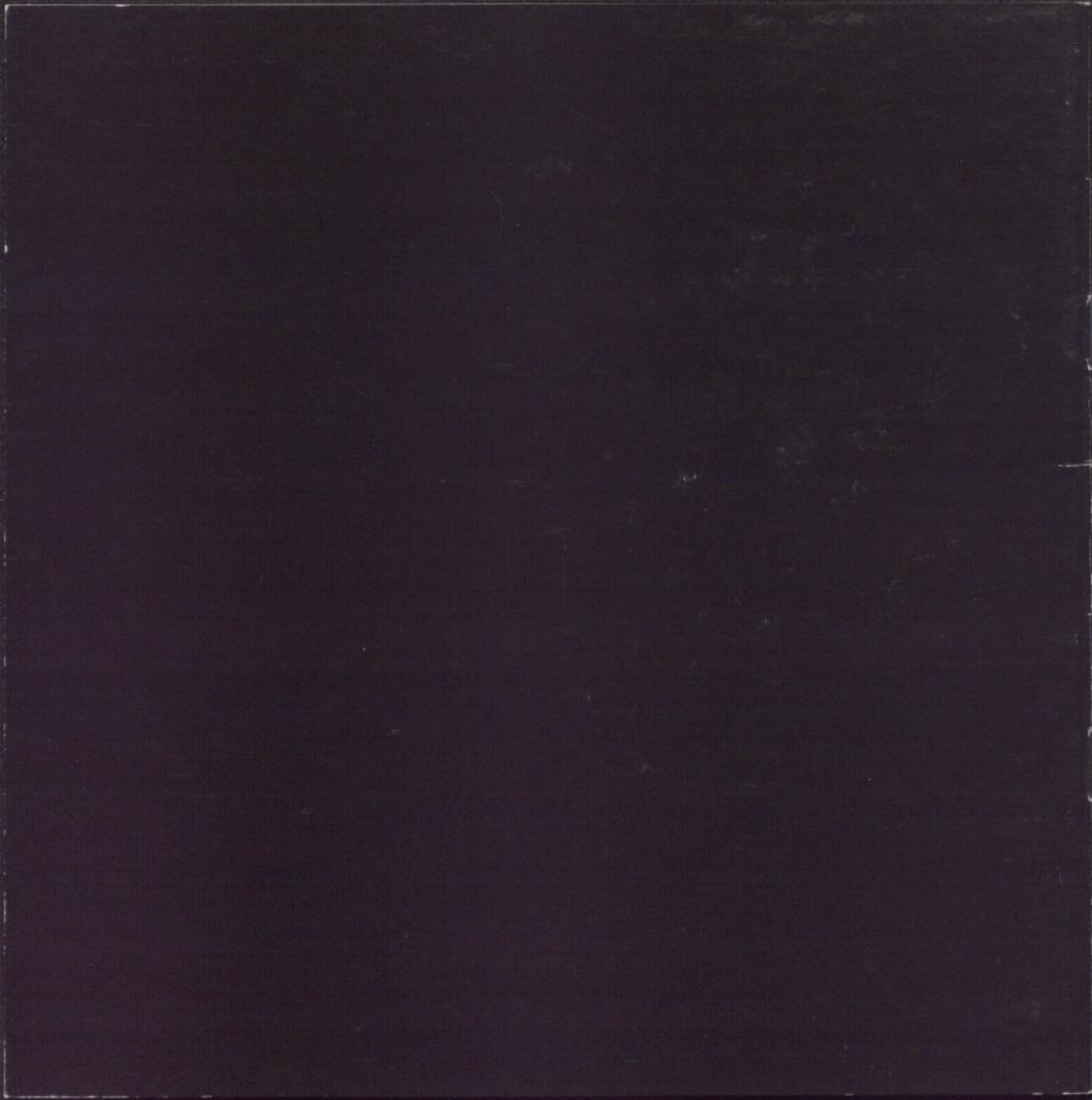

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR